

संत गाडगेबाबा नागरी स्वच्छता
अभियानांतर्गत दि. २ ऑक्टोबर,
२०११ ते दि. ४ नोव्हेंबर, २०११ या
कालावधीत राज्याच्या नागरी
भागात स्वच्छता उत्सव
राबविणेबाबत

महाराष्ट्र शासन

शासन परिपत्रक क्र.नास्वअ २०११/ प्र.क्र १६५/ पापु-२१

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक: २७ सप्टेंबर, २०११

याचा : भा. सधिय, ग्रामिण विकास मंत्रालय, पेयजल आणि स्वच्छता विभाग, भारत सरकार
यांचे पत्र क्र. डब्ल्यू-११०२/१३/२०११/सीआरएसपी, दि. ९ ऑगस्ट, २०११ चे पत्र.

प्रस्तावना :

केंद्र शासनाने दि. २ ऑक्टोबर, २०११ ते दि. ४ नोव्हेंबर, २०११ या कालावधीत स्वच्छता उत्सवाचे आयोजन करण्याबाबत निर्देश दिलेले आहेत. या कालावधीत स्वच्छता कार्यक्रमासंदर्भाबाबत जाणीव जागृती निर्माण करणे आणि लोकांचा सहभाग मिळवून स्वच्छतेच्या विविध घटकांबाबत जागरुकता निर्माण होऊन ग्रामिण त्याच प्रमाणे नागरी स्तरावरील अंमलबजावणीमध्ये व संनियंत्रणामध्ये सक्रिय होतील या उद्देशाने विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्याबाबत निर्देश देण्यात आलेले आहेत. या अंतर्गत केंद्रशासनाने सुचविलेल्या उपक्रम व त्याचबरोबर काही नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविण्याची जाब शासनाच्या विद्यारंभीन होती.

शासन परिपत्रक : •

या अनुषंगाने राज्यात दिनांक २ ऑक्टोबर २०११ ते ४ नोव्हेंबर २०११ या कालावधीत 'स्वच्छता उत्सव' राज्यातील सर्व नगर पालिका/महानगर पालिकांमध्ये राबविण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे. या स्वच्छता उत्सवादरम्यान करावयाच्या नियोजन व उपक्रमातील बाबी खालीलप्रमाणे प्रस्तावित करण्यात येत आहेत. या बाबी प्रस्तावित करताना या कार्यक्रमाच्या माहिती, शिक्षण व संवाद विषयक उपक्रमांवर अधिक भर देण्यात आलेला आहे. दिनांक २ ऑक्टोबर ते ३१ डिसेंबर दरम्यान राज्यात संत गाडगेबाबा नागरी स्वच्छता अभियान राबविले जाते. तरी संत गाडगेबाबा नागरी स्वच्छता अभियानामधील उपक्रम व स्वच्छता उत्सवातील

उपक्रमाची एकत्रित सांगडे घालून अंमलबजावणी करण्यात यावी. स्वच्छता उत्सवांमध्ये स्वच्छता क्षेत्रातील सद्यस्थितीतील शौचालयांची उपलब्धता व त्याचा वापर, आरोग्य शिक्षण, शाळा व अंगणवाडीमध्ये स्वच्छतेच्या व्यवस्था व सांडपाणी व धनकचरा व्यवस्थापनाबाबत उपक्रमांचे आयोजन करून केंद्र शासनाच्या निर्मल शहर पुरस्काराकडे घाटघाल करण्याच्या दृष्टीने प्रेरित करणे अपेक्षित आहे.

स्वच्छता उत्सवाची अंमलबजावणी

स्वच्छता उत्सवाची अंमलबजावणी दि. २ ऑक्टोबर ते ४ नोव्हेंबर २०११ या कालावधीमध्ये राज्यातील सर्व नगर पालिका/महानगर पालिकांमध्ये करण्यात यावी.

१. दिनांक १ ऑक्टोबर २०११ रोजी पत्रकार परिषदेचे आयोजन करणे

स्वच्छता उत्सवाच्या प्रभावी शुभारंभ व अंमलबजावणीसाठी मा.महापौर/नगराध्यक्ष यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक १ ऑक्टोबर २०११ रोजी पत्रकार परिषदेचे आयोजन करण्यात यावे.

२. स्वच्छता उत्सवाचा शुभारंभ

दिनांक २ ऑक्टोबर २०११ रोजी स्वच्छता उत्सवाचा शुभारंभ करण्यात येईल. जिल्हास्तरावरील शुभारंभ हा मा.पालकमंत्री यांच्या हस्ते करण्यात यावा. स्वच्छतादूत प्रशिक्षण कार्यक्रम

जिल्हास्तरावर मास्टर स्वच्छतादूतांचे प्रशिक्षण घेऊन त्यांच्यामार्फत सर्व तालुक्यामध्ये प्रत्येक शाळेतील एक याप्रमाणे स्वच्छतादूत शिक्षकांचे एक दिवसाचे स्वच्छतादूत प्रशिक्षण घेण्यात यावे. व स्वच्छतादूत शिक्षकांच्या माध्यमातून सर्व शाळांमध्ये स्वच्छतादूतांचे प्रशिक्षण आयोजन करण्यात यावे.

३. दि. १५ ऑक्टोबर, २०११ रोजी "हात धुवा" (Hand wash) मोहिमेचे आयोजन.

या दिवशी सर्व नगर पालिका/महानगर पालिकांमध्ये, शाळा व अंगणवाडी यास्तरावर प्रभातफेरीचे आयोजन करून प्रभातफेरीच्या समारोपाच्यावेळी शाळेत सर्व ग्रामस्थांच्या उपस्थितीमध्ये हात धुण्याच्या प्रात्यक्षिकाद्वारे त्याचे महत्त्व पटवून देण्यात यावे. तसेच या कार्यक्रमाची व्यापक प्रसिध्दी करण्यात यावी.

४. आरोग्य व पोषण दिवस साजरा करणे

दिनांक १४ ऑक्टोबर २०११ रोजी आरोग्य व पोषण दिवसाचे आयोजन करण्यात यावे. यामध्ये आरोग्य विभाग व महिला व बालकल्याण विभागाच्या सहकार्याने आरोग्य व

पोषण विषयक मार्गदर्शन करण्यासाठी नागरी आरोग्य केंद्र स्तरावर महिला गेळाव्याचे आयोजन करण्यात यावे.

५. शासकीय कार्यालयामध्ये स्वच्छतागृहाची उपलब्धता व वापर

जिल्हा व तालुकास्तरावरील शासकीय कार्यालयामध्ये उपलब्ध असलेल्या स्वच्छतागृहाबाबत विशेष सर्वेक्षण मोहिम राबविण्यात यावी. शासन परिपत्रक क्र. संस्वज १००९/ प्र.क्र. १९७/ पापु-१६, दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०११ अन्वये निश्चित करण्यात आलेल्या जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली समितीची बैठक आयोजित करून त्यामध्ये सर्वेक्षणामधून उपलब्ध झालेल्या माहितीप्रमाणे सर्व शासकीय कार्यालयामध्ये वापरास योग्य स्वच्छतागृह उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने कृती आराखडा तयार करण्यात यावा.

६. निर्मल बचत गट

स्वच्छता उत्सवा दरम्यान ज्या बचत गटामधील सर्व सदस्याकडे शीचालयाची उपलब्धी होऊन त्याचा वापर होत आहे अशा बचत गटांना नागरी संस्था स्तरावर सन्मानपत्र देऊन त्यांचा गौरव करण्यात यावा.

७. हागणदारीमुक्त शहरांचा गौरव

स्वच्छता उत्सवादरम्यान जी शहरे १००% हागणदारीमुक्त होतील त्या नगर पालिका/महानगर पालिकांना दिनांक २६ जानेवारी २०१२ रोजी मा. पालकमंत्री यांच्या हस्ते त्यांना गौरवपत्र देऊन सन्मानित करण्यात यावे.

८. निर्मल शाळा व निर्मल महाविद्यालय

स्वच्छता उत्सवा दरम्यान निर्मल शाळा व निर्मल महाविद्यालयासंदर्भातील शसन निर्णय क्र.निर्मल-१००९/प्र.क्र.१९१/पापु-१६, दिनांक २९ ऑगस्ट २००९ मध्ये नमुद केलेले निकष, तपासणी समिती व कार्यकालावधीत पात्र निर्मल शाळा व निर्मल महाविद्यालयांची निवड करण्यात यावी. दिनांक २६ जानेवारी २०१२ रोजी मा. पालकमंत्री यांच्या हस्ते त्यांना गौरवपत्र देऊन सन्मानित करण्यात यावे.

९. कृती दलाची स्थापना

ज्या नगर पालिका/महानगर पालिकांमध्ये अध्याप निर्मल कृती दल स्थापन करण्यात आले नाही, अशा सर्व नगर पालिका/महानगर पालिकांमध्ये मध्ये महापौर, नगर सेपक, पाणी पुरवठा व स्वच्छता व पर्यावरण समितीचे सदस्य, मुख्याध्यापक, महिला मंडळ, बचत गट, युवक मंडळ व स्थानिक संस्था व संघटनांचे प्रतिनिधी इत्यादींचा समावेश असणारे एक

कृतीदल तयार करण्यात यावे. या कृती दलामार्फत शहरामध्ये शौचालय नसलेल्या कुटुंबांना सातत्याने भेटी देऊन त्यांना शौचालय बांधण्यासाठी प्रवृत्त करावे यासाठी जाणीव जागृतीचे कार्यक्रमाचे आयोजन नगर पालिका/महानगर पालिकांच्या समन्वयातून करण्यात यावे.

१०. वैयक्तीक स्वच्छतागृह:

स्वच्छता उत्सव कालावधीमध्ये वैयक्तीक स्वच्छतागृहांचे बांधकाम होण्याच्या उद्देशाने कुटुंबसंपर्क अभियान राबविण्यात यावे. यामध्ये निर्मल कृतीदल सदस्य, बचतगट सदस्य, स्वच्छता दूत यांचा सहभाग घेण्यात यावा. मोठ्याप्रमाणात वैयक्तिक शौचालय बांधकाम होईल यासाठी प्रयत्न करण्यात यावा.

११. सार्वजनिक स्वच्छतागृह:

प्रकल्प अंमलबजावणी आराखड्यामधील मंजूर सार्वजनिक स्वच्छतागृहांचे बाजारांची गावे, तालुका मुख्यालय, यात्रास्थळे, धार्मिक स्थळे आदी ठिकाणी जिल्ह्याच्या सन २०११-१२ च्या वार्षिक कृती आराखड्यानुसार मंजूरी देऊन व बांधकामाचा प्रारंभ करण्यात यावा. जिल्हा स्तरावर असलेल्या विविध योजनांतर्गत घेण्यात आलेल्या सार्वजनिक स्वच्छतागृहांचे सर्वेक्षण व निधीच्या उपलब्धतेनुसार देखमाल दुरुस्ती बाबत नियोजन करण्यात यावे.

१२. शाळा स्वच्छतागृह:

सर्व शिक्षा अभियान कक्षाची समन्वय साधून नगर पालिकानिहाय उपलब्ध असलेल्या शाळांची व स्वच्छतागृहांच्या उपलब्धतेची माहिती एकत्रित करण्यात यावी. शाळांमध्ये मुले व मुली यांच्यासाठी स्वतंत्र स्वच्छतागृहांची उपलब्धता होण्याच्या दृष्टीने सर्वेक्षण करून गरज निश्चित करण्यात यावी. तसेच शिक्षक फालक संचाच्या बैठका घेण्यात याव्यात.

यापुर्वी शाळा वृद्धी मोहिमेबाबत शासन परिपत्रकानुसार जिल्ह्यामधील सर्व शाळांमधील मुला-मुलींसाठी असलेल्या स्वतंत्र स्वच्छतागृहे उपलब्ध करून देण्यात यावीत. तसेच अस्तित्वातील शौचालयासाठी सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत उपलब्ध निधीमधून देखमाल व दुरुस्तीचा आराखडा तयार करून आवश्यकतेनुसार अंमलबजावणी करण्यात यावी. शाळा स्वच्छतागृहांच्या वापराबाबत विशेष मोहिम हस्ती घेण्यात यावी. शाळांमध्ये विषयाच्या पाण्याच्या सुविधा उपलब्ध झाल्याची खात्री करण्यात यावी.

१३. धनकण्ठा व सांडपाणी व्यवस्थापन:

जिल्ह्यामध्ये वैयक्तीक (घरगुती) स्तरावर धनकण्ठा व सांडपाणी व्यवस्थापनाबाबत मागणी निर्माण करण्याकरीता व्यापक जनजागृती करण्यात यावी.

१४. कलापथक, पथनाट्य दाखविणे:

नगर पालिका/महानगर पालिकांमध्ये गरजेनुसार कलापथक, पथनाट्य यांचे नियोजन करून अंमलबजावणी करण्यात यावी. किर्तनकाराच्या माध्यमातून स्वच्छतेविषयक जनजागृती करण्यात यावी. तसेच स्वच्छतामित्र वक्तृत्व स्पर्धेत प्रथम व द्वितीय पुरस्कार प्राप्त करणा-या विद्यार्थ्यांना साधन खर्चती म्हणून उपयोग करण्यात यावा.

१५. समन्वय व संपर्क

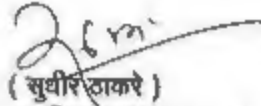
प्रत्येक नगर पालिका/महानगर पालिकेने संपर्क अधिकार्याची निवड करावी. तसेच जिल्हाधिकारी कार्यालयातील जिल्हा प्रकल्प अधिकारी (नगर पालिका) यांना समन्वयाचे काम देण्यात यावे.

सदर उपक्रमांवर होणारा खर्च मागणी क्रमांक वाय-२, २२१५- पाणी पुरवठा व स्वच्छता, २-जलनिस्सारण व स्वच्छता, १०५, स्वच्छता ए सेवा, पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना (०१) (०३) संत गाडगेबाबा नागरी स्वच्छता अभियानाची अंमलबजावणी, प्रचार, प्रसिध्दी व शिक्षण योजना, ०९ जाहिरात व प्रसिध्दी, ४१, सहाय्यक अनुदान (२२१५-२०४४) या संत गाडगेबाबा नागरी स्वच्छता अभियानाच्या लेखाशिर्षातून प्राप्त होणा-या निधीतून भागविण्यात यावा. यामसाठी नामरी संस्थानिहाय करायवाची खर्च मर्यादा सोबत जोडलेल्या परिशिष्टामध्ये नमूद केलेली आहे. सदर निधी नागरी संस्थांना महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत वेगळ्याने वितरीत करण्यात येईल.

परील प्रमाणे उपक्रमांचे आयोजन जिल्ह्यामध्ये करून त्याबाबतचा अहवाल दिनांक २० ऑक्टोबर व १० नोव्हेंबर २०११ रोजी सादर करण्यात यावा.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आलेले असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०११०९२७११५५१००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुधीर ठाकरे)
प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

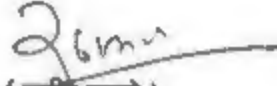
- १) मा. राज्यपाल महोदयांचे सचिव.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव.
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव.

Document in Circular no 29.doc

- ४) सर्व मंत्रि मंडळाचे खाजगी सचिव
- ५) सर्व मा.राज्यमंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव
- ६) सर्व संसद सदस्य.
- ७) विधानसभा व विधान परिषदेचे सर्व सदस्य.
- ८) महापौर, महानगर पालिका(सर्व), नगराध्यक्ष, नगर पालिका(सर्व)
- ९) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय.
- १०) विभागीय आयुक्त, सर्व.
- ११) जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती, सर्व.
- १२) आयुक्त महानगर पालिका(सर्व)
- १३) मुख्यधिकारी, नगर पालिका (सर्व).
- १४) संचालक, पाणी पुरवठा, स्वच्छता व सहाय्य संस्था, बेलापूर.
- १५) राज्य समन्वयक, संवाद व क्षमता विकास कक्षा, बेलापूर.
- १६) नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १७) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १८) पाणी पुरवठा विभागातील सर्व पर्यवेक्षीय अधिकारी व सर्व कार्यासने.
- १९) निवड नस्ती, पापु-२१.

संत गाडगेबाबा नागरी स्वच्छता अभियानातर्गत दिनांक २ ऑक्टोबर, २०११ ते दिनांक ४ नोव्हेंबर, २०११ या कालावधीत स्वच्छता उत्सव राबविण्यासाठी नागरी संस्थांना त्यांच्या वर्गवारीनुसार खालीलप्रमाणे निधी महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाकडून उपलब्ध करून देण्यात येईल.

१. एकूण २२ महानगरपालिकांकरीता रु.२.०० लक्ष प्रति महानगरपालिका प्रमाणे एकूण रु.४४.०० लक्ष (बृहन्मumbई महानगरपालिका वगळून)
२. एकूण १५ अ वर्ग नगर परिषदांकरीता रु.१.५० लक्ष प्रति नगर परिषद प्रमाणे एकूण रु.२२.५० लक्ष
३. एकूण ६१ ब वर्ग नगर परिषदांकरीता रु.१.०० लक्ष प्रति नगर परिषद प्रमाणे एकूण रु.६१.०० लक्ष
४. एकूण १४५ क वर्ग नगर परिषदांकरीता रु.७५ हजार प्रति नगर परिषद प्रमाणे एकूण रु.१०८.७५ लक्ष
५. एकूण ५ नगर पंचायतींकरीता रु.५०.०० हजार प्रति नगर पंचायत प्रमाणे एकूण रु.२.५० लक्ष

(तुषीस ठाकरे)
प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन